

PREHLAD VYBRANÝCH ROZHODNUTÍ ÚSTAVNÉHO SÚDU SLOVENSKEJ REPUBLIKY

za obdobie február 2011

II. senát

Nálezy:

spisová značka	II. ÚS 382/2010
sudca spravodajca	Lajos Meszáros
druh konania	čl. 127 konanie o sťažnostiach fyzických a právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	nález – vyhovené, v časti nevyhovené
dátum rozhodnutia	27. januára 2011
dotknuté články ústavy, ústavných zákonov a medzinárodných zmlúv	čl. 20, čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky
skutkový stav a základné fakty	Uznesením okresného súdu z 21. októbra 2003 bol schválený zmier medzi bývalou manželkou žalobcu a žalobcom o vyporiadaní ich bezpodielového spoluvlastníctva, pričom boli „sporné nehnuteľnosti“ prikázané do výlučného vlastníctva bývalej manželky žalobcu. Kúpnu zmluvou zo dňa 3. júna 2004 predala bývalá manželka žalobcu ako predávajúca sťažovateľom ako kupujúcim sporné nehnuteľnosti, čo sa následne vyznačilo aj zápisom v katastri nehnuteľností. Rozsudkom okresného súdu z 22. novembra 2007 bola zamietnutá žaloba žalobcu proti sťažovateľom o určenie spoluvlastníckeho podielu k nehnuteľnosti. Žalobca žiadal, aby okresný súd určil, že je podielovým spoluvlastníkom v jednej polovici k sporným nehnuteľnostiam. Následne bol rozsudkom krajského súdu z 28. januára 2009 zmenený rozsudok okresného súdu tak, že sa určilo, že žalobca je polovičným spoluvlastníkom sporných nehnuteľností. Rozsudkom najvyššieho súdu z 29. marca 2010 bolo zamietnuté dovolanie sťažovateľov proti rozsudku krajského súdu z 28. januára 2009. Sťažovatelia namietali porušenie onačených práv v konaniach vedených najvyšším súdom a krajským súdom, keďže podľa nich výklad, podľa ktorého by dodatočné rozhodnutie o tom, že predávajúci nebol v čase predaja výlučným vlastníkom predávanej veci, mal mať za následok zánik vlastníckeho práva, v rozpore s princípom právnej istoty a ústavnej ochrany vlastníckeho práva.
ratio decidendi	Ústavný súd považoval predovšetkým za potrebné zdôrazniť, že predmetom konania vedeného všeobecnými súdmi bola žaloba o určenie vlastníckeho práva žalobcu k sporným nehnuteľnostiam, resp. k ideálnemu spoluvlastníckemu podielu zo sporných nehnuteľností. Vo všeobecnosti bolo možné konštatovať, že tzv. určovacia žaloba podľa § 80 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku [na rozdiel od ostatných typov žalôb uvedených najmä v ustanoveniach § 80 písm. a) a b) Občianskeho súdneho poriadku] má miesto iba za predpokladu, že žalobca má naliehavý právny záujem na požadovanom určení existencie či neexistencie právneho vzťahu alebo práva. Je preto primárnou povinnosťou všeobecných súdov, aby sa pri rozhodovaní o určovacej žalobe vysporiadali najprv s otázkou existencie či neexistencie naliehavého právneho záujmu žalobcu. O vecnej opodstatnenosti žaloby môžu rozhodovať až po zistení, že naliehavý právny záujem je daný. Pokiaľ všeobecné súdy postupovali tak, že rozhodli o vecnej opodstatnenosti

	určovacej žaloby bez toho, aby dospeli k záveru o existencii naliehavého právneho záujmu žalobcu, porušili tým základné právo na súdnu ochranu ďalšieho účastníka konania (spravidla žalovaného). Všeobecné súdy sa v danej veci otázkou existencie naliehavého právneho záujmu žalobcu na požadovanom určení spoluvlastníckeho práva vôbec nezaoberali, čím postupovali arbitrálne. Vo svetle tejto skutočnosti (bez ohľadu na prípadné ďalšie okolnosti) ústavný súd dospel k záveru, že došlo k porušeniu oboch označených základných práv sťažovateľov, teda základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, ako aj základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Kúpna zmluva, ktorou žalobca a bývalá manželka žalobcu mali nadobudnúť bezpodielové spoluvlastnícke právo k sporným nehnuteľnostiam, bola na jednej strane predpísaným postupom vložená do katastra, no na druhej strane vklad vlastníckeho práva v prospech nadobúdateľov nebol do listu vlastníctva zapísaný, v dôsledku čoho zostal v liste vlastníctve i naďalej evidovaný pôvodný vlastník. V čase uzavretia súdneho zmiernu o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov žalobca a bývalá manželka žalobcu preto žili v predstave, že k prevodu vlastníckeho práva na nich ešte nedošlo. Podľa všetkého ani jeden z nich nevedel, že išlo o technickú chybu katastra nehnuteľností. Obaja preto vychádzali z predstavy, že v budúcnosti dôjde k zápisu vlastníckeho práva v ich prospech, a tým aj k nadobudnutiu vlastníctva, pričom v kritickom časovom okamihu kvalifikovali existujúci stav ako spoločný nárok na nadobudnutie bezpodielového spoluvlastníckeho práva, a to až do chvíle, kým sa zápis ich vlastníctva uskutoční. Vo vedomí takýchto okolností uzavreli 21. októbra 2003 súdny zmiernu, podľa ktorého, boli sporné nehnuteľnosti prikázané do výlučného vlastníctva bývalej manželky žalobcu. Na základe uvedených okolností bolo potrebné podľa názoru ústavného súdu vychádzať z toho, že sa žalobca a bývalá manželka žalobcu dohodli na tom, že nárokovaný zápis vlastníckeho práva svedčiaci pôvodne obom mal byť vykonaný iba v prospech bývalej manželky žalobcu, pričom bolo zrejme iba jej vecou, resp. rizikom, ako to dosiahne, resp. či to vôbec dosiahne. Vychádzajúc z tejto skutočnosti ústavný súd nevidel naliehavý právny záujem na požadovanom určení spoluvlastníckeho práva na strane žalobcu. Ústavný súd berúc do úvahy citované ustanovenia zrušil rozsudok najvyššieho súdu z 29. marca 2010 a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V ďalšom bolo povinnosťou najvyššieho súdu riadiť sa právnym názorom ústavného súdu.
Použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEP a iných súdov	***

spisová značka	II. ÚS 405/2010
sudca spravodajca	Lajos Meszáros
druh konania	čl. 127 konanie o sťažnostiach fyzických a právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	nález – vyhovené;
dátum rozhodnutia	27. januára 2011
dotknuté články ústavy, ústavných zákonov a medzinárodných zmlúv	čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd
skutkový stav a základné fakty	Rozsudkom bývalého Vojenského obvodového súdu Banská Bystrica z 11. júna 1974 bol sťažovateľ uznaný vinným za trestný čin nenastúpenia do služby v ozbrojených silách podľa § 269 ods. 1 Trestného zákona účinného do 31. decembra 2005 (ďalej len „starý Trestný zákon“) a bol mu uložený trest odňatia slobody v trvaní 16 mesiacov nepodmienečne. Dôvodom odsúdenia bola skutočnosť, že sťažovateľ kvôli svojmu náboženskému presvedčeniu svedka Jehovovho odmietol vykonať vojenskú základnú službu. Na návrh sťažovateľa uznesením Okresného súdu Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) z 15. marca 2010 bola povolená obnova konania a rozsudok vojenského súdu, rovnako ako všetky ďalšie obsahovo nadväzujúce rozhodnutia boli zrušené. Proti uzneseniu okresného súdu podal sťažnosť vojenský prokurátor. Uznesením krajského súdu v Banskej Bystrici z 13. mája 2010 bolo uznesenie okresného súdu zrušené a vec bola vrátená na ďalšie konanie.

	Sťažovateľ bol toho názoru, že uznesením krajského súdu boli hrubo porušené jeho označené práva. Konkrétne išlo o to, že o sťažnosti vojenského prokurátora rozhodoval krajský súd, ktorý však na to vôbec nebol príslušný.
ratio decidendi	Z ustanovení Trestného poriadku a zákona o sídlach súdov nepochybne vyplýva, že v prípade trestného činu nenastúpenia do služby v ozbrojených silách je v súčasnosti príslušný konať v prvom stupni okresný súd a v druhom stupni Krajský súd v Trenčíne. Keďže vojenský súd, ktorý pôvodne sťažovateľa odsúdil, už neexistoval, podľa ustanovenia § 397 ods. 2 v spojení s ustanovením § 568 ods. 3 Trestného poriadku boli namiesto neho príslušné všeobecné súdy, ktoré by boli vecne a miestne príslušné podľa súčasnej právnej úpravy. Pokiaľ v danej veci namiesto Krajského súdu v Trenčíne rozhodol o sťažnosti prokurátora krajský súd v Banskej Bystrici, došlo tým k porušeniu základného práva sťažovateľa na zákonného sudcu tak podľa čl. 48 ods. 1 ústavy, ako aj podľa čl. 38 ods. 1 listiny. Platí totiž, že prvoradou podmienkou na správne ustálenie osoby zákonného sudcu je správne ustálenie vecnej, resp. miestnej príslušnosti konajúceho súdu. Iba taký sudca určený podľa rozvrhu práce, ktorý je sudcom vecne a miestne príslušného súdu ustanoveného zákonom, je zákonným sudcom v zmysle čl. 48 ods. 1 ústavy, resp. čl. 38 ods. 1 listiny. Na základe vyššie uvedeného ústavný súd zrušil uznesenie krajského súdu z 13. mája 2010 a vec vrátil na ďalšie konanie. V ďalšom bude povinnosťou krajského súdu riadiť sa právnym názorom ústavného súdu.
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEP a iných súdov	***

Nálezy – priet'ahy v konaní

spisová značka	II. ÚS 467/2010
sudca spravodajca	Sergej Kohut
druh konania	čl. 127 konanie o sťažnostiach fyzických a právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	nález – vyhovené
dátum rozhodnutia	13. januára 2011
dotknuté články ústavy, ústavných zákonov a medzinárodných zmlúv	čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd
skutkový stav a základné fakty	Sťažovatelia boli účastníkmi konania vo veci vedenej na okresnom súde v postavení žalobcov v konaní o ochranu osobnosti. Konanie začalo v roku 2006.
ratio decidendi	1. Pokiaľ išlo o kritérium zložitosti veci, ústavný súd konštatoval, že predmetom konania bolo rozhodovanie o ochrane osobnosti. Po právnej stránke išlo o štandardnú občianskoprávnú vec patriacu do rozhodovacej agendy všeobecného súdnictva. 2. Pokiaľ išlo o správanie sťažovateľov v preskúmvanej veci, ústavný súd konštatoval, že na celkovej dĺžke konania sa sťažovatelia podieľali tým, že vo svojej žalobe neoznačili správne odporcov, svoje podanie z toho titulu dopĺňali a petit žaloby ustálili až po výzve konajúceho súdu z 1. decembra 2009. 3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v predmetnej veci a konštatoval, že okresný súd bol v danej veci dlhodobo nečinný, a to spolu v trvaní 36 mesiacov. Uvedená nečinnosť okresného súdu nebola ničím ospravedlniteľná, pretože počas troch rokov súd nevykonával vo veci žiadne úkony, ktoré mali smerovať k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovatelia ako navrhovatelia v predmetnej veci počas súdneho konania nachádzali. Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že doterajším postupom okresného súdu došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd preto uznal za dôvodné priznať sťažovateľom aj finančné zadosťučinenie

	každému vo výške po 3 000 €.
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESELP a iných súdov	***

spisová značka	II. ÚS 346/2010
sudca spravodajca	Sergej Kohut
druh konania	čl. 127 konanie o sťažnostiach fyzických a právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	nález – vyhovené
dátum rozhodnutia	18. januára 2011
dotknuté články ústavy, ústavných zákonov a medzinárodných zmlúv	čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky
skutkový stav a základné fakty	Sťažovatelia ako žalobcovia podali na okresnom súde žalobu o zaplatenie 613 € z titulu náhrady škody. Konanie začalo v roku 1997.
ratio decidendi	1. Pokiaľ išlo o kritérium zložitosti veci, ústavný súd konštatoval, že predmetom posudzovaného konania pred okresným súdom bolo rozhodovanie o náhrade škody. Namietané konanie nebolo možné hodnotiť ako právne zložené. Tento druh konania tvorí štandardnú súčasť rozhodovacej agendy okresných súdov. Paralelne prebiehajúce dedičské konanie, ktorého výsledok bol dôležitý pre namietané konanie, však prispelo k faktickej zložitosti veci. 2. Pokiaľ ide o správanie sťažovateľov ako účastníkov konania, ústavný súd konštatoval, že aj sťažovatelia sami prispeli k doterajšej dĺžke konania. Súdny poplatok za návrh zaplatili až po výzve okresného súdu, ich podania neboli úplné a okresný súd ich musel na ich doplnenie vyzývať. Pojednávani sa pravidelne nezúčastňovali. Inak ústavný súd nezistil žiadne závažné skutočnosti, ktoré by mali byť osobitne zohľadnené na ich ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v predmetnom konaní k prieťahom. 3. Z priebehu celého doterajšieho konania bolo zrejmé, že okresný súd nepostupoval tak, ako mu to prikazuje ustanovenie § 6 Občianskeho súdneho poriadku. Ústavný súd konštatoval, že skoro celé 13 rokov trvajúce konanie je poznačené neefektívnym postupom okresného súdu. Ústavný súd konštatoval, že v napadnutom konaní došlo k prieťahom v konaní podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať sťažovateľom aj finančné zadostučinenie, ktoré podľa zásad spravodlivosti, s prihliadnutím najmä na dĺžku trvania nečinnosti okresného súdu považuje za primerané v sume každému po 500 €.
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESELP a iných súdov	***

Spracovala : Mgr. Martina Buchová

Upozornenie :

Prehľad vybraných rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „prehľad“) je neoficiálnym dokumentom, ktorý slúži výlučne na informovanie o rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“). Prehľad zostavuje Analytické oddelenie Odboru súdnych poradcov a súdnej agendy Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky z rozhodnutí ústavného súdu, písomne vyhotovených a odoslaných účastníkom konania v danom období. Prehľad nezaväzuje ústavný súd a nenahrádza jednotlivé rozhodnutia ústavného súdu, z ktorých bol zostavený.